

P7_TA-PROV(2012)0089

Kazachstan

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie Kazachstanu

Parlament Europejski,

- uwzględniając ogólne przepisy dotyczące zewnętrznych działań Unii zawarte w art. 21 TUE oraz procedurę zawierania umów międzynarodowych przewidzianą w art. 218 TFUE,
- uwzględniając strategię UE wobec Azji Środkowej,
- uwzględniając umowę o partnerstwie i współpracy między WE a Kazachstanem, która weszła w życie w 1999 r., w szczególności jej art. 2 (w rozdziale dotyczącym założeń ogólnych),
- uwzględniając strategię UE dotyczącą nowego partnerstwa z Azją Środkową, przyjętą przez Radę Europejską w dniach 21-22 czerwca 2007 r., oraz sprawozdania z postępów z dnia 24 czerwca 2008 r. i 28 czerwca 2010 r.,
- uwzględniając oświadczenie Rady na temat Kazachstanu z dnia 24 maja 2011 r.,
- uwzględniając oświadczenia UE w sprawie Kazachstanu złożone na posiedzeniu Stałej Rady OBWE w dniu 3 listopada i 22 grudnia 2011 r., a także 19 i 26 stycznia oraz 9 lutego 2012 r., a także oświadczenia wysokiej przedstawiciel/ wiceprzewodniczącej Komisji Catherine Ashton z dnia 17 grudnia 2011 r. w sprawie wydarzeń w rejonie Żangaōzen oraz z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie wyborów parlamentarnych, które odbyły się w Kazachstanie w dniu 15 stycznia 2012 r.,
- uwzględniając oświadczenie dotyczące wstępnych wyników i wniosków z prowadzonej przez OBWE/ODIHR misji obserwacji wyborów parlamentarnych, które odbyły się w dniu 15 stycznia 2012 r.,
- uwzględniając oświadczenie przedstawiciela OBWE ds. wolności środków przekazu z dnia 25 stycznia 2012 r. dotyczące sytuacji mediów w Kazachstanie,
- uwzględniając oświadczenie dyrektora Biura OBWE ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka z dnia 1 lutego 2012 r. w sprawie ograniczania działalności kazachskiej opozycji,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie strategii UE wobec Azji Środkowej¹,
- uwzględniając ust. 23 swojej rezolucji z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie sesji Rady Praw Człowieka ONZ²,
- uwzględniając art. 110 ust. 4 Regulaminu,

¹ P7_TA-PROV(2011)0588.

² P7_TA-PROV(2012)0058.

- A. mając na uwadze, że zarówno UE, jak i Kazachstan mogłyby czerpać znaczne korzyści ze ściślejszej współpracy oraz że Parlament Europejski popiera ten cel, podkreślając jednocześnie, że współpraca gospodarcza musi iść w parze ze współpracą polityczną i opierać się na politycznej woli wdrażania i pielęgnowania wspólnych wartości, zważywszy że Kazachstan odgrywa kluczową rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym Azji Środkowej i ma zasadnicze znaczenie dla stabilności i bezpieczeństwa w regionie;
- B. mając na uwadze, że w czerwcu 2011 r. rozpoczęły się negocjacje dotyczące nowej, bogatszej umowy między UE i Kazachstanem, która ma zastąpić obecnie obowiązującą umowę o współpracy i partnerstwie;
- C. mając na uwadze, że w dniu 17 lutego 2012 r. prezydent Kazachstanu podpisał szereg ustaw mających poprawić podstawy prawne stosunków pracy, praw pracowniczych i dialogu społecznego, a także niezawisłość sądownictwa;
- D. mając na uwadze, że w dniu 16 grudnia 2011 r. wiele osób zginęło lub odniosło rany w zamieszkach mieście Żangaözen w zachodnim Kazachstanie, gdy ponad 3 000 osób zgromadziło się pokojowo na głównym placu miasta, by wyrazić poparcie dla żądań strajkujących od maja pracowników spółek naftowych, domagających się wyższych zarobków i lepszych warunków pracy, a także prawa do wyboru własnej reprezentacji związkowej;
- E. mając na uwadze, że według władz śmierć poniosło 17, gdy – jak podają niezależne doniesienia i naoczni świadkowie – zbrojne oddziały policji zaatakowały demonstrantów, strzelając do cywilów, w tym do nieuzbrojonych strajkujących i ich rodzin; mając na uwadze, że w następstwie starć władze kazachskie ogłosiły stan wyjątkowy, nie zezwalając dziennikarzom i niezależnym obserwatorom na wjazd do Żangaözen; mając na uwadze, że stan wyjątkowy zniesiono ostatecznie w dniu 31 stycznia 2012 r., jednak świadkowie twierdzą, że liczba ofiar śmiertelnych może być znacznie wyższa; mając na uwadze, że władze regionalne zobowiązały się udzielić wsparcia finansowego rodzinom osób, które poniosły śmierć w czasie opisywanych wydarzeń;
- F. mając na uwadze, że nadal nie w pełni wyjaśniono, co rzeczywiście wydarzyło się w Żangaözen w dniu 16 grudnia 2011 r.; mając na uwadze, że władze najpierw odcięły łączność, a następnie kontrolowały dostęp do miasta na mocy stanu wyjątkowego, który obowiązywał do dnia 31 stycznia 2012 r.; mając na uwadze, że zastraszanie i brutalne ataki na niezależne źródła przekazu, a także atmosfera strachu wśród obywateli w dalszym ciągu utrudnia uzyskanie pełniejszego obrazu sytuacji; mając na uwadze, że w reakcji na wydarzenia z Żangaözen władze Kazachstanu w grudniu 2011 r. zaostrzyły cenzurę internetu w tym kraju, a obecnie wdrażają technikę głębokiej inspekcji pakietów w odniesieniu do całego ruchu w sieci internetowej;
- G. mając na uwadze, że od grudnia 2011 r. aresztowano około 43 osób i postawiono im zarzuty mogące prowadzić do skazania na karę pozbawienia wolności do sześciu lat, przy czym do osób tych należą znani przywódcy i działacze, którzy brali udział w strajku pracowników sektora naftowego, w tym Tałat Saktaganow, Roza Tuletajewa i Natalia Ażigaliewa; mając na uwadze, że w dniu 3 lutego 2012 r. w Uralsku aresztowano grupę młodych ludzi oskarżanych o działalność islamistyczną, zarzucając im organizowanie masowych rozruchów w Żangaözen;
- H. mając na uwadze, że prezydent Kazachstanu wezwał do przeprowadzenia rzetelnego

dochodzenia w sprawie opisywanych wydarzeń i powołał rządową komisję pod przewodnictwem pierwszego wicepremiera, a do udziału w procedurze dochodzeniowej zaprosił międzynarodowych ekspertów, m.in. z ONZ; mając na uwadze, że przeciwko niektórym funkcjonariuszom policji prowadzone jest dochodzenie w sprawie nieodpowiedniego użycia broni, jednak żadnemu z nich jak dotąd nie przedstawiono żadnych zarzutów;

- I. mając na uwadze szereg doniesień o torturowaniu i maltretowaniu zatrzymanych; mając na uwadze, że także w tej sprawie należy wszcząć wiarygodne dochodzenie, a następnie stosowne postępowania sądowe;
- J. mając na uwadze, że OBWE uznała wybory powszechne, które odbyły się w dniu 15 stycznia 2012 r., za niezgodne ze standardami tej organizacji, gdyż powszechnie dochodziło do nieprawidłowości przy głosowaniu, a do zwiększania popularności partii rządzącej wykorzystano państwowe zasoby i slogany, co nie stworzyło warunków koniecznych do przeprowadzenia naprawę pluralistycznych wyborów, chociaż pod względem technicznym wybory przeprowadzono tym razem prawidłowo;
- K. mając na uwadze, że w dniu 6 stycznia 2012 r. prezydent Kazachstanu podpisał ustawę o bezpieczeństwie narodowym, która zwiększa uprawnienia służb bezpieczeństwa i stwierdza, że osoby uważane za naruszające wizerunek państwa na arenie międzynarodowej mogą zostać uznane za „szkodliwe” i ponieść tego konsekwencje;
- L. mając na uwadze, że ostatnie kilka miesięcy cechowało pogorszenie sytuacji w zakresie praw człowieka w Kazachstanie, co odzwierciedlają oświadczenia UE wydane na szczycie Stałej Rady OBWE oraz niedawne oświadczenia przedstawiciela OBWE ds. wolności środków przekazu i dyrektora Biura OBWE ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka;
- M. mając na uwadze, że we wrześniu 2011 r. władze przyjęły ustawę o religii, która zobowiązuje wszystkie grupy religijne do ponownej rejestracji oraz zawiera postanowienia mogące uniemożliwić obywatelom Kazachstanu swobodnego praktykowania wiary; mając ponadto na uwadze, że przyjęte niedawno ustawy dotyczące środków masowego przekazu i bezpieczeństwa narodowego zawierają przepisy pogłębiające nietolerancyjność kazachskiego systemu politycznego i są sprzeczne z deklaracjami o demokratycznych aspiracjach tego kraju;
- N. mając na uwadze, że w dniu 8 sierpnia 2011 r. sąd w Aktau uznał Natalię Sokołową, prawniczkę reprezentującą pracowników sektora naftowego, za winną „podburzania do niezgody społecznej” i „czynnego udziału w nielegalnych zgromadzeniach”, skazując ją na sześć lat pozbawienia wolności;
- O. mając na uwadze, że licząc na poprawę wizerunku kraju na arenie międzynarodowej, Kazachstan objął w 2010 r. przewodnictwo OBWE oraz zobowiązał się do przeprowadzenia szeregu demokratycznych reform i do przestrzegania podstawowych zasad tej organizacji;
- P. mając na uwadze, że w ciągu ostatnich dwóch miesięcy opozycyjne partie i organizacje Alga, Azat i Socjalistyczny Ruch Kazachstanu, niezależne media, w tym gazety „Wzgljad”, „Gołos Republik” i „Republika” oraz telewizja satelitarna STAN TV, niezależne związki zawodowe, w tym związek Žanartu, a także inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego stały się obiektem zostrzonych represji, w ramach których zatrzymano między innymi

przywódcę partii Alga Władimira Kozłowa oraz redaktora naczelnego „Wzglądu” Igora Winiawskiego; mając na uwadze, że w dniu 28 stycznia w Ałma-Acie około 1000 osób pomimo braku zezwolenia wzięło udział w proteście przeciwko represjom, wzywając władze do zaprzestania prześladowań politycznych;

- Q. mając na uwadze, że partie opozycyjne ogłosiły, że w dniu 24 marca, w 100 dni od śmierci protestantów w Żangaözen, zamierzają zorganizować manifestację w Ałma-Acie;
- R. mając na uwadze, że krótko po powrocie Władimira Kozłowa ze spotkań z posłami do Parlamentu Europejskiego i z Europejską Służbą Działań Zewnętrznych doszło do jego aresztowania i że jest on przetrzymywany w odosobnieniu, co jest dla UE kolejnym źródłem obaw i uwypukla znaczenie zachowania zdolności naszych instytucji do prowadzenia rozmów z szerokim gronem podmiotów w krajach partnerskich UE bez negatywnych konsekwencji dla rozmówców;
1. podkreśla znaczenie stosunków między UE a Kazachstanem oraz zacieśnienia współpracy politycznej i gospodarczej nie tylko w zakresie walki z terroryzmem, zorganizowaną przestępczością i handlem narkotykami, ale również w takich strategicznych obszarach jak demokracja, prawa człowieka, ochrona środowiska, energia, handel i transport; podkreśla, że miniony rok wyróżniała ściślejsza współpraca, częste spotkania na wysokim szczeblu oraz rozpoczęcie negocjacji w sprawie nowej umowy o partnerstwie i współpracy;
 2. wyraża głębokie zaniepokojenie oraz składa kondolencje w związku z wydarzeniami, jakie miały miejsce w dniu 16 grudnia 2011 r. w kazachskim rejonie Żangaözen, gdzie zginęło 17 osób, a 110 odniosło rany;
 3. zdecydowanie potępia brutalne stłumienie demonstracji w Żangaözen przez siły policyjne i wzywa do przeprowadzenia – z udziałem przedstawicieli społeczności międzynarodowej – niezależnego i wiarygodnego dochodzenia w sprawie tych wydarzeń;
 4. zapewnia, że będzie kontynuował dialog z podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, co stanowiący element stosunków z Kazachstanem i jest zgodne z praktykami wdrażanymi w stosunkach z innymi krajami trzecimi; oczekuje poszanowania dla tego dialogu i zaznacza, że los rozmówców nie jest mu obojętny;
 5. uważa, że główną przyczyną pogłębiającego się niezadowolenia społeczeństwa przed wydarzeniami z połowy grudnia 2011 r. było niewłaściwe podejście do sporu pracowniczego w sektorze naftowym w zachodnim Kazachstanie; jest przekonany, że kluczowe znaczenie dla zapewnienia spokoju społecznego i trwałej stabilności ma uznanie – w słowach i czynach – prawa pracowników do organizowania się w związki zawodowe, oparty na wzajemnym szacunku dialog między przedstawicielami związków zawodowych, pracodawcami i organami władzy, przywrócenie do pracy zwolnionych pracowników lub zaoferowanie im nowych miejsc pracy, wsparcie rodzin, które ucierpiały w wyniku niedawnych wydarzeń, oraz budowanie zaufania do organów egzekwowania prawa;
 6. wzywa ESDZ, by uważnie monitorowała procesy sądowe osób oskarżonych o zorganizowanie demonstracji oraz by złożyła Parlamentowi sprawozdanie na ten temat;
 7. z zadowoleniem przyjmuje niedawne zwolnienie obrońcy praw człowieka Jewgienija Żowtisa, dyrektora Międzynarodowego Biura Praw Człowieka i Praworządności w Kazachstanie, oraz Tochnijaza Kuczukowa, dziennikarza gazety „Wriemia”, których

amnestionowano decyzją sądu z dnia 2 lutego 2012 r., po tym jak we wrześniu 2009 r. zostali skazani oni na cztery lata obozu pracy;

8. ubolewa, że – poza nielicznymi wyjątkami – utrzymująca się w Kazachstanie od dłuższego czasu negatywna tendencja w dziedzinie praw człowieka ostatnio jeszcze się nasiliła, a także apeluje do władz Kazachstanu o gwarancje bezpieczeństwa dla rodzin aresztowanych działaczy;
9. apeluje do władz Kazachstanu, by dołożyły wszelkich starań o poprawę sytuacji z punktu widzenia przestrzegania praw człowieka w tym kraju; podkreśla, że postępy w negocjacjach w sprawie nowej, udoskonalonej umowy o partnerstwie i współpracy między UE i Kazachstanem muszą zależeć od stanu zaawansowania reform politycznych; zachęca Kazachstan, by wywiązywał się z deklarowanego zobowiązania do dalszych reform mających na celu utworzenie otwartego i demokratycznego społeczeństwa, obejmującego niezależne społeczeństwo obywatelskie i opozycję oraz przestrzegającego praw podstawowych oraz zasad państwa prawa;
10. ponownie stwierdza, że nieograniczony dostęp do informacji i środków komunikacji oraz wolny od cenzury dostęp do internetu (wolności cyfrowe) to prawa powszechne niezbędne dla poszanowania takich praw człowieka jak wolność słowa i dostęp do informacji, jak również dla zagwarantowania przejrzystości i odpowiedzialności w życiu publicznym;
11. wyraża zadowolenie z wprowadzonych w ostatnich miesiącach zmian w prawodawstwie, które mają na celu zwiększenie liczby partii mogących zgłaszać kandydatów w wyborach parlamentarnych; zauważa, że od ostatnich wyborów parlamentarnych w nowym parlamencie reprezentowane są trzy partie; ubolewa, że części partii opozycyjnych nie zezwala się na rejestrację, i zachęca władze Kazachstanu do podjęcia dalszych reform niezbędnych do zapewnienia naprawdę pluralistycznych wyborów oraz do wspierania funkcjonowania niezależnych środków przekazu i działalności organizacji pozarządowych;
12. wzywa władze Kazachstanu, by jak najszybciej zareagowały na ustalenia OBWE/ODIHR w celu umożliwienia opozycji w tym kraju odgrywania roli przysługującej jej w demokratycznym społeczeństwie oraz w celu podjęcia wszelkich działań niezbędnych do spełnienia międzynarodowych standardów wyborczych; wzywa ESDZ do wsparcia Kazachstanu w rozwiązywaniu tych problemów;
13. odnotowuje plan działań dotyczący przystąpienia Kazachstanu do WTO, co przyczyni się do stworzenia równych szans dla środowiska biznesu po obu stronach oraz ułatwi i zliberalizuje handel, a zarazem będzie świadectwem współpracy i otwartości; podkreśla, że w związku z przystąpieniem do WTO Kazachstan będzie zobowiązany do przestrzegania wszystkich zasad tej organizacji, w tym do zniesienia środków protekcjonistycznych;
14. wyraża oburzenie z powodu uwięzienia przywódców opozycji i dziennikarzy w styczniu 2012 r. oraz wzywa władze Kazachstanu, by zaprzestały ograniczania działań opozycji i niezależnych mediów w tym kraju, a także by zwolniły wszystkie osoby przetrzymywane z przyczyn politycznych, w tym przywódcę partii Alga Władimira Kozłowa, redaktora naczelnego gazety „Wzgljad” Igora Winiańskiego a także wszystkich pozostałych w areszcie osób wymienionych w niedawnych oświadczeniach UE wydanych na szczycie Stałej Rady OBWE; wzywa do zapewnienia Władimirowi Kozłowskiemu kontaktów z najbliższą rodziną, w tym z żoną, a także do przeprowadzenia niezależnej oceny stanu jego zdrowia; z radością przyjmuje zwolnienie Natalii Sokołowej, prawniczki reprezentującej

związki zawodowe przedsiębiorstwa naftowego Karazhanbasmunai, uprzednio skazanej na karę sześciu lat pozbawienia wolności, którą obniżono do trzech lat w zawieszeniu; ubolewa jednak, że na mocy orzeczenia Sądu Najwyższego przez okres zawieszenia Natalia Sokołowa nadal nie będzie mogła brać udziału w działaniach związków zawodowych;

15. apeluje do władz Kazachstanu o szybką poprawę poszanowania wolności zgromadzeń, zrzeszania się, słowa i wyznania, zgodnie z zaleceniami przedstawicieli i organów OBWE, ze szczególnym uwzględnieniem międzynarodowych zobowiązań Kazachstanu i obietnic złożonych przed podjęciem decyzji umożliwiającej Kazachstanowi objęcie przewodnictwa OBWE w 2010 r.; odnotowuje dobrze przygotowany krajowy plan działań w zakresie praw człowieka, przyjęty w 2009 r., i apeluje do kazachskich władz o jego pełne wdrożenie;
16. jest przekonany, że kazachskie władze i społeczeństwo niezwykle skorzystają z takich działań, szczególnie pod względem stabilności i bezpieczeństwa oraz powrotu kraju na drogę stałej poprawy pozycji tego kraju na arenie międzynarodowej;
17. podkreśla, że od stycznia 2012 r. oficjalni przedstawiciele Kazachstanu uczestniczą w otwartych i konstruktywnych, odbywających się w PE spotkaniach z posłami do Parlamentu Europejskiego z udziałem społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych, wykazując się otwartością wobec propozycji przeprowadzenia międzynarodowego dochodzenia w sprawie opisywanych wydarzeń oraz obiecując dostarczyć informacji dotyczących aresztowań dokonanych w ostatnich miesiącach; oczekuje, że od słów przejdą oni do czynów;
18. podkreśla znaczenie dialogu dotyczącego praw człowieka prowadzonego między UE a władzami Kazachstanu i umożliwiającego otwarte omówienie wszelkich spraw; wzywa do intensyfikacji tego dialogu, by był on skuteczniejszy i przynosił konkretne wyniki, a także do umożliwienia udziału w tym dialogu podmiotom społeczeństwa obywatelskiego;
19. wzywa UE, a zwłaszcza wysoką przedstawiciel do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, do uważnego monitorowania rozwoju wydarzeń, zgłaszania władzom Kazachstanu wszelkich obaw, oferowania pomocy oraz regularnego zdawania sprawozdań Parlamentowi;
20. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji wysokiej przedstawiciel/ wiceprzewodniczącej Komisji, a także Radzie, Komisji, rządowi i parlamentom państw członkowskich, rządowi i parlamentowi Republiki Kazachstanu oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.